

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΙ Η «ΠΡΑΣΙΝΗ» ΕΥΚΑΙΡΙΑ (Μάρτιος 2009)

Συγγραφέας: ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση αναδεικνύει με τρόπο επώδυνο τα αδιέξοδα του οικονομικού φιλελευθερισμού. Η απόλυτη, χωρίς έλεγχο και διαφάνεια ελευθερία της αγοράς, ενισχυμένη από την επιθετική ανάπτυξη που ευνοήθηκε από την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, παρήγαγαν υπερβολικό πλούτο. Ο οποίος όμως, επειδή ακριβώς δεν ανταποκρίνονταν στα δεδομένα της πραγματικής οικονομίας και δεν αντιστοιχούσε σε κοινωνικό όφελος, προκάλεσε στρεβλώσεις που οδήγησαν στην κατάρρευση. Το νεοφιλελεύθερο μοντέλο υποσχέθηκε καθολική ευημερία και, αντ' αυτού, παρήγαγε οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες. Μόνο στις ΗΠΑ, τη μητρόπολη του καπιταλισμού, είναι γνωστό ότι το 1% του πληθυσμού, έχοντας υπερδιπλασιάσει τα κέρδη του τις τελευταίες δεκαετίες, έφτασε σήμερα να κατέχει το 20% του εθνικού πλούτου!

Το νεοφιλελεύθερο μοντέλο ανάπτυξης, όμως, έχει προκαλέσει διατάραξη και στην ισορροπία της φύσης. Ήδη εδώ και χρόνια οι μετεωρολογικοί δείκτες καταγράφουν μια συστηματική αύξηση της θερμοκρασίας της γης. Η υπερθέρμανση του πλανήτη προκαλεί την απορρύθμιση του παγκόσμιου κλίματος, η οποία με τη σειρά της προκαλεί μια σειρά από αλυσιδωτές επιπτώσεις. Η συχνότητα εμφάνισης ακραίων φαινομένων αυξάνεται επικίνδυνα τελευταία, με αποτέλεσμα μεγάλοι φυσικοί κίνδυνοι να απειλούν σοβαρά τον πλανήτη. Οι καύσωνες, η ξηρασία, οι δασικές πυρκαγιές και οι πλημμύρες εμφανίζονται με μεγαλύτερη συχνότητα στις μέρες μας, φέρνοντας πιο κοντά τις απειλές της λειψυδρίας, της αποδάσωσης, της απώλειας της βιοποικιλότητας, της εξαφάνισης των υγροτόπων, της ερημοποίησης των εδαφών, καθώς και της ανόδου της στάθμης της θάλασσας.

Το περιβαλλοντικό αδιέξοδο του οικονομικού φιλελευθερισμού συνίσταται στο γεγονός ότι η συντήρηση της ευημερίας του προνομιούχου 25% του παγκόσμιου πληθυσμού που ζει στη Δύση, έχει ήδη προκαλέσει την υποβάθμιση ή την εξάντληση του 70% του φυσικού κεφαλαίου της γης. Γεγονός που αποτελεί ακόμη μια περίτρανη

διάψευση του κοινωνικού προτάγματος του νεοφιλελευθερισμού. Διότι αν η επιδίωξη της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας ήταν πράγματι η επίτευξη της καθολικής ευημερίας, τότε η ευημερία αυτή θα χρειαζόνταν... 3 πλανήτες σαν τη γη για να συντηρηθεί!

Έχουμε εισέλθει σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη φάση της ιστορίας. Αν συνεχίσουμε να ζούμε και να αναπτυσσόμαστε οικονομικά με τον ίδιο τρόπο όπως μέχρι σήμερα, σε λίγα χρόνια τίποτε δεν θα είναι όπως το ξέραμε. Οι αιτίες της υπερθέρμανσης είναι απόλυτα ανθρωπογενείς. Όπως ανθρωπογενείς είναι και οι αιτίες της περιβαλλοντικής υποβάθμισης που παρατηρείται και ανεξάρτητα από την απορρύθμιση του κλίματος. Η αποκατάσταση της βλάβης που έχει προκληθεί στον πλανήτη, αποτελεί συνεπώς αποκλειστικά δική μας ευθύνη.

Η κλιματική αλλαγή απαιτεί επείγοντως μια μείζονα πολιτική αλλαγή, στην κατεύθυνση του σχεδιασμού και της υλοποίησης μιας νέας, «πράσινης» ανάπτυξης. Που θα στηρίζεται στη βασική παραδοχή ότι η φύση είναι δημόσιο αγαθό. Που σημαίνει ότι η διαφύλαξη, η προστασία και η ανάδειξη των περιβαλλοντικών συστημάτων πρέπει στο εξής να αποτελέσει υψηλή πολιτική προτεραιότητα και να συνδεθεί απόλυτα τόσο με το στόχο της οικονομικής ανάπτυξης, όσο και με το όραμα της ευημερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Ο επαναπροσανατολισμός της πολιτικής στην κατεύθυνση της αειφορίας, θα συμβάλει, ώστε η υπόθεση της περιβαλλοντικής προστασίας να πάψει να καταγράφεται ως έλλειμμα στους προϋπολογισμούς και να αντιμετωπίζεται ως βάρος για την ανάπτυξη. Που σημαίνει ότι οι οικονομικές δραστηριότητες πρέπει στο εξής να συνδεθούν πιο άμεσα με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της γης, όπως αυτά καθορίζονται από τον φυσικό πλούτο κάθε περιοχής.

Νέες «πράσινες» οικονομικές δραστηριότητες, συμβατές με τη φέρουσα ικανότητα των φυσικών συστημάτων πρέπει να ενθαρρυνθούν και νέα «πράσινα» προϊόντα, συμβατά με τις κλιματικές και τις φυσικές συνθήκες πρέπει να αναδειχθούν στην κατεύθυνση αυτή. Μόνον η άμεση σύνδεση της φύσης με την οικονομική ανάπτυξη θα λειτουργήσει αποτρεπτικά για τις μεγάλες οικολογικές καταστροφές. Και μόνον έτσι οι επενδύσεις στην πρόληψη των φυσικών κινδύνων θα αποβαίνουν αποδοτικότερες οικονομικά από την εκ των υστέρων αποκατάσταση των ζημιών.

Και τέλος, μόνον έτσι θα δοθούν ίσες ευκαιρίες σε όλους για την αξιοποίηση του περιβάλλοντος. Και μόνον έτσι θα αποφευχθεί η νεοφιλελεύθερη αντίληψη της οικειοποίησης της φύσης και της καταστροφής της από μεμονωμένες ομάδες συμφερόντων.

Σήμερα, η διεθνής κοινότητα αναζητά και πάλι, στα πρότυπα του αρχαιοελληνικού μέτρου, ένα νέο σημείο ισορροπίας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού. Μια νέα θεώρηση των ρόλων του κράτους και της αγοράς. Η παγκόσμια κινητοποίηση, η οποία δεν έγινε εφικτή με τα σήματα συναγερμού που εκπέμπει η γη εδώ και χρόνια, μπορεί να επιτευχθεί σήμερα, με αφορμή την οικονομική κρίση. Η οποία μπορεί και πρέπει να μετατραπεί στη μεγάλη ευκαιρία για τη σωτηρία του πλανήτη.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ», 15 Μαρτίου 2009.